

DVE

Za prv pyt v zhivota si kracheh taka s edna chistokryvna stolichanka, kojato gyvkavo izpyvashe dylgite si kraka - edva-edva oblegnata na lakytja mi. I ottogava, a verojatno chak do smyrtta si, vinagi shtom chuja imeto na Mima Lashevskaja, tutaksi v glavata mi shte bljasva osvetenata vitrina i tja v ljuleeshtija se stol, i vseki pyt tova shte byde silno kroshe, signal, kojto shte me preduprezhdava, che syvsem sluchajno i bez pravo sym chul tova ime, dokosnal sym tova momiche-tabu, bil sym samo za malko pusnat v nejnata sreda, kakto bednjashkoto dete dokosva izlozhenite igrachki, znaejki dobre, che nikoga njama da bydat negovi, a majka mu stoi na opashka za konec v univermaga. Samo taka.

Tova se sluchi prez noemvri na pyrvata mi neuspeshna belgradska godina.

Prez septemvri pristignah v edin otkrit tovaren vagon. Polovinata pyt minah v polusyn, dokato nad glavata mi otminavaha dyrveta pod esenni oblaci, kraj plitki reki, koito shumjaha iz kamynacite, prez zelenjasali avstroungarski mostove i prez ravnina i poleta s uzrjal slynchogled. Smenjah tri dena tovarnite vlakove, a me hraneha novobranci, zhelaeshti kolkoto se mozhe po-skoro da se otyrvat ot slatinata i tiganicata, koito blizkote im bjaha natypkali na razdjala. Spjah po zh. p. bjufetite, koito nikoga ne se zatvarjat, slushah pijani izpovedi, gonih me i uspjah da se izmykna, i nakraja stignah v Belgrad, vslushvajki se kato mlado kuche v grohota po mosta nad

velichestvenata reka - pravo v moreto ot svetlina i toplija glych na Knez Mihajlova.

Pristignah ot provincijata sys smytnoto chuvstvo, che trjabva da zhiveja njakak si po-razlichno ot zhivurkashtite na nashata ulica. Dojdoh da snimam filmjagi i se javih na priemen izpit za kinorezhisura. Bjah napylnu obyrgan. Kraj mene stojaha stolichni deca, vunderkindi s ochila i vyrzopi knigi pod mishnica. Mladite intelektualki tolkova me preziraha, che dori ne pokazvaha tova. Mnogo ot tjah se poznavaha ot po-rano s izpitvashtite. Syrdechno si bybreha, percheha se s imena na avtori i zaglavija na neprevedeni knigi. Mnogo bjaha doshli s preporyki ot vlijatelni lichnosti. Osven njakolkoto ochevidni paranoici, izbjagali provincialni artisti, onanisti i nekadyrnici, edinstven az se zalutah sred tezi zlatni deca na Belgrad. Bjah, znachi, idealna mishena, v kojato uvazhaemata komisija, systavena vse ot zvuchni imena, mozha da izprobva izvestnoto si chuvstvo za humor, stolichnija si akcent, blagosklonnata si strogost, i nakraja - naj-strashnoto ot vsichko - utehata, izrazena pod formata na izrechenieto "Za Vas shte byde po-dobre da opitate sledvashtata godina...". Podhvyrliha mi tova izrechenie, kaktto na prosjaka mu podhvyrlijat drebni pari prez leko otkrehnatata vrata na antreto, za da se otyrvjal chovekyt ot nevoljata. Za filmjagite nito duma! Razkarvaha me izvestno vreme iz plesenjasalija SHekspir, a sled tova preminaha na oshte po-muhljasalija Ben Dzhonsyn. Izobshto ne mozheh da shvana koj sled kogo idva: Henrihovcite sled Richardite ili obratno? Koj kogo probozhda, trovi, udushva, shantazhira, koj ot kogo otnema koronata? Iz glavata mi se motaeshe kupchina kleti, nepotrebnii filmi, prepovtarjani godini nared iz trite neshtastni kinosalona tam, u doma; iskah njakak si da im objasnja kak izobshto bih pravil filmjagi, i chak sled neprijatnoto mylchanie v onazi auditorija osyznah kolko sym bil glupav, che povjarvah v dobrite

im namerenija. Filmovata mi kariera kryzha njakakvi si pet minuti okolo izpitnata masa, a sled tova zapyrha prez otvorenija prozorec nad belgradskite pokrivi.

Ne posmjah da se vyrna v kyshti, plasheh se da ne me napravjat v grada na lud. Znam, podir men sigurno shtjaha da vikat: "Rezhisjor!" - a kogato se obyrneh, ulicata shteshe da byde prazna. Tam, kydeto zhiveeh po-rano, shegite bjaha bezmilostni, a horata zhestoki.

Po koridorite na Akademijata otkrih takiva otritnati neshastnici kato mene. Bili polagali priemni izpiti godina sled godina, sami ne vjarvashti, che shte gi priemat, no vinagi otново, vinagi s otchajano zhelanie vednyzh da snimat svoja sobstvena filmjaga, vednyzh da se izmyknat i da pokazhat koi sa v dejstvitelnost - sami sreshtu vsichki! - s lichnata si ludost, s chudesnata si bolest. Prieha me kato po-malyk brat i me zavedoha v svoite svetilishta. Otkriha mi Kinotekata (tja beshe hramyt im), mrysnite menzi, kydeto se hraneha predimno s "vtora ryka" - ostatycite ot veche dyvkanata hrana v aluminievite chinii, galerijata na Graficheskija kolektiv na Obilichev venac, kydeto mozheshe da se sedi na toplo do devet chasa vecherta na edna dyrvena pejka, i oshte njakakvi stai, za koito veche ne si spomnjam, kydeto edno ostarjalo pedi ni puskashe na gramofon dramy ot Oskar Uajld v izpylnenie na syr Dzhon Gilgud, a nie se tycpchehme s biskviti ot masata, i njakoi drugi neuteshimo hladni mesta, no kydeto zhiveeha tehni poznati hudozhnici i komardzhii, i oshte njakakvy Dom na invalida, kydeto tyzhno ni gledaha sakati hora, no kydeto imashe bezplaten chaj s rom i svobodni dyski za shah. Skitorih izvestno vreme s novite si prijateli, bez da zabeljazvam kak sedmicite minavat i kak izchezvat poslednite sledi ot gradskija mi zhivot, kak pantalonite se iztyrkvat po kolenata, a zadnicata stava prozrachna kato sito. Ne mi pukashe mnogo ot tova vynshno propadane. Oshte

njamah lice na brodjaga - onova izglednjalo izrazhenie i vechna gotovnost da ofejkam, ako njakoj vikne ili se zaticha; oshte ne bjah nahluzil unizitelnata maska na nevoljata, kojato novite mi prijateli noseha bez vsjakakyv sram.

Pyrvite noshti spjah u zemljaci i u njakoi dalechni rodnini. Njakolko pyti i na masata v prizemnoto stajche na edna babichka-bogomolka, raboteshta kato garderobierka v teatyr; kym neja vseki pyt se obryshtah s "kumice", zashtoto njakoga otdavna beshe idvala v bashtinata mi kyshta, kydeto ja narichaha syshto taka. Septemvrijskite utrini bjaha svezhi; belgradskite dni obeshtavaha mnogo. Naistina - samo do obed - vecherite bjaha typi i bezuteshni. Brysneh se na cheshmata v dvora (ot dve strani na tozi bednjashki ploshtad se namiraha drugi sutereni, v dynoto - gylybarnik i obsht klozet), a zakusvah s kiselo grozde ot lozata, pylzjashta po dvorskite zidove. CHudeh se: otkyde se e vzelo tolkova daleche tova grozde?

Naj-mnogo ot vsichko me podludjivashe prez pyrvite sedmici neprestannijat grohot na belgradskite noshti; dalechnijat tyten na kamioni i tramvai, priglushenoto buchene na korabnite sireni ot rekata. Edin postojanen shum kato vylni me pliskashe s golemi ochakvanija, dokato me unasjashe synjat, sled kato legneh na masata. Tozi noshten shum obeshtavashe neshto izkljuchitelno, neshto, s koeto samo Belgrad umee da dari onezi, deto stradat. Vsjaka sutrin se budeh taka, kato che li me ochakva njakakyv skypocenen podaryk, obeshtavan mi sled noshtta ot grohota na starija grad, kojto e oshtastlivil tolkova mladi prishylci, uteshil e otchajanite i begylcite, kogato sa pristigali po rekite mu da potyrstjat hljab, pokriv i ime. CHudno, chovek stava bezrazlichen sled izvestno vreme kym mnogo neshta, no edna ot redkite vyzbudi, kojato mi e ostanala ot pyrvite belgradski noshti, tova e velichestvenijjat, na vsjako mjasto nepovtorim shum na grada prez mekata nosht na rannata esen. Vslushvam se

v nego i sega, kaktó v dalechnata reka, v otnovo otkritata rodina, v obeshtaniето i utehata.

I dokato kracha s Mima Lashevskа pod ryka, znam: tova skypocенno momiche mi e podareno ot belgradskata nosht. Koj znae kakvo oshte me ochakva?

Interesno, che onazi kartina ot 1956 godina ot vitrinata na "Nov dom" naj-priblizitelno objasnjava kakvo e momicheto, koeto me pridruzhava pod ryka prez vsichki tezi godini. Ima neshto v тази zhiva kartina, koeto razkriva syshtnostta na Mima Lashevskа, haraktera j i celija j po-kysen zhivot. V syshtnost, tja zhivee *na uzhkim*, obicha pak taka. Tja izostavja toku-shto zavladeni mesta, privlechena ot neshto drugo, mozhe bi polosho, po-malko dekorativno na pryv pogled, no vinagi ot novoto, koeto sled neja shte byde provyzglaseno za moda. Prosto nikoj, kojto poznavashe Mima Lashevskа, ne mozheshe da izdyrzha na tempoto j, nito da sledi pored sluchkite, тази chudnovata hronika na nepredvideni situacii, v koito popada ili, po-tochno kazano, koito ja tyrsjat i otkrivat. I kolkoto stranici da izpisha za Mima Lashevskа, tja zavinagi shte ostane nerazgadana tajna za mene, zashtoto vednyzh, tochno opredelena, postavena za koj li pyt na mjastoto si v "Kolarac", nad planina izpiti kafeta i ugarki, koito se davjat v chernata utajka, tja otnovo ni se izmykva s njakakyv, svojstven samo za neja stil byterflaj - tja shte izpluva na syvsem drug brjag na rekata, shte ni maha, che e zhiva, che e izpluvala, che otnovo mozhem da ja sledvame, i, vizh! - izostavjame ugovorkite, poveche ne ja razoblichavame i ne ja shpionirame, naistina, sledim ja, vseki za sebe si, vseki sys skritata si Mimolashevskа tajna, vseki skrishom ot drugija, dokato tja otnovo se gmurva i izchezva, ostavjajki sled sebe si mrachnite mesta, po koito shte trjabva da prodylzhim zhivota si bez neja.